8 Susanna Halme: "Att fixa kurslitteratur kräver kreativitet"

10 FSS 75-årshistorik på bokmässan

20 Vd:n Roy Siljamäki trivs i gummistövlar

Synvinkel

7 • 2022 FÖRBUNDET FINLANDS SVENSKA SYNSKADADES ORGANISATIONSTIDNING

4 Pekka Sauri: Jag går alltid klädd i svart och är en mjuk person

Innehåll

7 • 2022

LEDARE

3 Det ger mening att förbättra villkoren för dom som inte ser

ARTIKLAR

4 "Spegeln är bara ett kosmetiskt hjälpmedel"
8 "Jag gillar att skriva"
12 Tre distrikt fyller 50 och firade med pompa och ståt
15 Netflix – giganten som utmanar televisionen
16 Universell design är något alla vinner på
23 Med appen Be My Eyes kan man låna andras ögon

PROFILEN

18 Roy Siljamäki – Blindgården finner nya vägar

AKTUELLT

24

AKTUELLT I DISTRIKTEN

28

Synvinkel

Synvinkel är organisationstidningen för Förbundet Finlands Svenska Synskadade. Tidningen utkommer med 8 nummer per år i svartskrift, punktskrift, som taltidning och som elektronisk version, se www.fss.fi. Kan också fås som e-postbilaga. Årgång 111.

FSS

Utgivare: Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf, Parisgränden 2 A 1, 00560 Helsingfors. Tfn 09 6962 300.

Chefredaktör: Helene Wallin (vikarie)
Tfn 044 712 30 17,
e-post: helene.wallin@fss.fi.
Meddelanden och annonser mottas av chefredaktören.

Prenumerationer och adressändringar:
FSS kansli, tfn 09 6962 300,
e-post: kansliet@fss.fi

På pärmen: Pekka Sauri har glasögon och svart kavaj och t-shirt i rockstil. Han står lutad mot ett fönster och tittar ut. Foto: Pia Inberg

Det ger mening att förbättra villkoren för dom som inte ser

Bernt Berglund, styrelsemedlem i NÖSS

När jag i 30-årsåldern sadlade om och inledde studier i film, vid det som då var Svenska konstskolan i Nykarleby, kunde jag inte ana att jag tolv år efter avslutad utbildning skulle förlora stora delar av mitt viktigaste verktyg; synen. Efter år som fotograf i dokumentärer och musikvideor var det som om jag plötsligt befann mig i en dokumentär om mig själv, en film med extremt dålig bildkvalitet.

Paniken var omedelbar när jag förstod att bildkvaliteten inte gick att justera till det bättre, utan bara hjälpligt kunde underhållas med ingrepp och medikament. Det var bara att bita i suräpplet och än en gång sadla om. Jag bytte kameran mot pennan och började förädla det författarskap jag hade påbörjat under studietiden.

Innan jag visste ordet av satt jag i styrelsen för Norra Österbottens Svenska Synskadade. Det är en ära att ha fått förtroendet att vara del av en styrelse som nu har femtio år på nacken. Jag är övertygad om att jag för allas talan när jag säger att det ger mening i tillvaron att vara med och försöka förbättra villkoren för personer med synnedsättning.

Det känns tryggt att veta att vi är så många distriktsföreningar som på svenska arbetar för samma sak. Jag hoppas att glöden inte falnar, utan fortsätter att flamma upp till eldsjälar som vill vara med och göra samhället medvetet om synskadades behov, både i stort och smått.

Själv tillhör jag dem som irriterar sig på det som för en seende kan framstå som petitesser, men som för oss med nedsatt syn kan få ödesdigra konsekvenser. Jag tänker förstås på omarkerade trappor och glasdörrar. Jag medger att man ute i samhället blivit bättre på att markera, men än finns luckor att fylla. Det som kan förvandla mig till en sur emoji är avsaknaden av talsynteser i de elektroniska kösystemen. De flesta välfärdsområden har förnyat kösystemen till sjukhusens laboratorier.

Trots tillämpningen av den senaste tekniken har man glömt oss med nedsatt syn. Vi får ty oss till en storskärm med ett litet könummer eller be någon om hjälp. Listan över allt som borde förbättras kunde göras lång. Det är upp till både förbundet och föreningarna att korta av listan. Inget som sker, sker över en natt, men det sker.

Jag fortsätter att medverka i dokumentären om mig själv. Trots den gräsliga bildkvaliteten har jag stor behållning av varje scen.

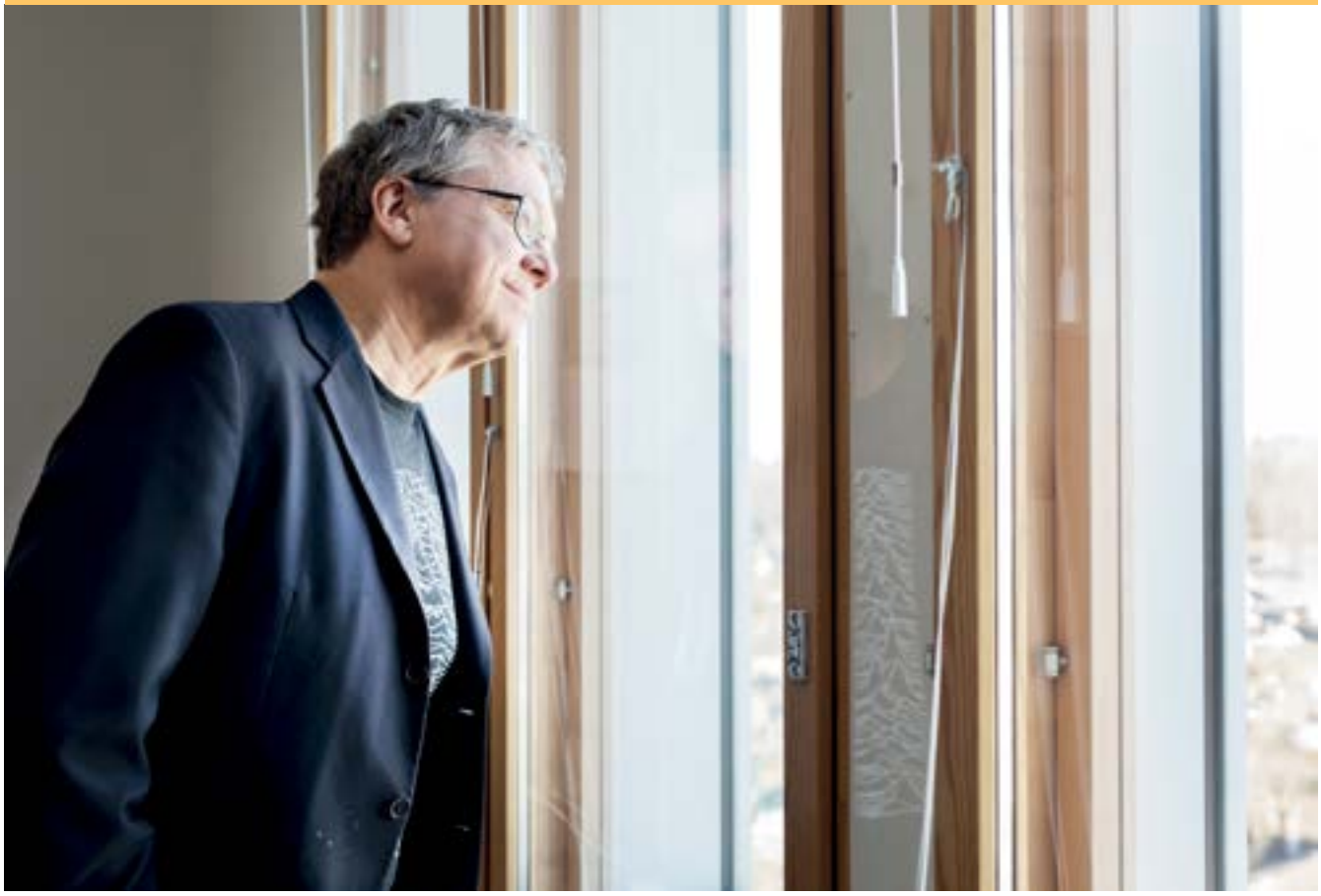

Från introvert till extrovert. Tidigare var jag väldigt blyg, säger Pekka Sauri.

"Spegeln är bara ett kosmetiskt hjälpmedel"

Politikern och professorn Pekka Sauri är en av frontfigurerna för kampanjen Min Bild som pågår under blindveckan. Men han tar sällan självporträtt, och tittar sig bara i spegeln när han rakar sig.

TEXT: MARIKA MÄKINEN FOTO: PIA INBERG

"Lång, runt ansikte, glasögon, rockstil. För att vara exakt, 189 centimeter lång, och alltid klädd i svart."

Så beskriver **Pekka Sauri** sig själv. Sauri är före detta vice borgmästare i Helsingfors, arbetslivsprofessor i organisationskommunikation, förkämpe och politiker för De gröna och influerare på twitter.

Han är också ett av ansiktena för kampanjen Min Bild. Kampanjen, som är ett samarbete mellan FSS och Näkövammaisten litto, pågår under blindveckan den 13-20

november. Den har som mål att få människor att beskriva fotografier med ord i sociala medier genom att använda alt-texten.

Pekka Sauri har aldrig sett ut som en typisk politiker eller tjänsteman. Han är informell och avslappnad, på något sätt lättillgänglig.

Vi sätter oss ned för att prata om vårt yttre, alla krav som är förknippade med hur vi ser ut, och hur man beskriver sitt utseende. Även om Sauri känner att han tillhör den icke-visuella generationen, medger han att det en person visar utåt är viktigt. Sitt eget utseende blir han medveten om när han inte känner igen sig i ett foto. Det kan vara att han tycker att ansiktsuttrycket är dumt eller surmulet, eller att fotot är taget från en dålig kameravinkel.

– Då blir jag arg. Jag upplever att bilden står i konflikt med min självbild, och att det finns ett glapp mellan dem.

Från blyg till social

Men vem är Pekka Sauri egentligen?

– Som person är jag mjuk, och jag skulle vilja att stämningen på bilderna som tas av mig skulle vara positiv. Tidigare var jag väldigt blyg.

Resan från introvert till social har krävt mycket övning och tid. Som barn deltog Sauri inte i konversationer utan satt tyst, och att framträda inför publik var motbjudande. En dag bestämde han sig för att sadla om, och det blev gradvis lättare att prestera, tills det längre inte alls var utmanande att prata inför folk.

– Det har varit ett stort språng i mitt liv, säger Sauri.

Sauri förkroppsligar definitivt mildhet. Många minns fortfarande radioprogrammet Yölinja, där Sauri var programledare. I programmet ringde lyssnare in för att berätta om sina problem, medan Sauri gav råd och hjälpte dem.

"Lång, runt ansikte, glasögon, rockstil. För att vara exakt, 189 centimeter lång, och alltid klädd i svart."

Även i en intervjusituation är han sin stil trogen: omtänksam, lugn och tittar rakt in i ögonen. Ibland spricker ansiktet upp i ett stort leende, vilket nästan känns som en belöning. Hans röst är mjuk och låg.

Det är inte alls förvånande att Sauri tycker att ögonen är det finaste hos en person.

– Eftersom jag kan se, tittar jag ofta folk i ögonen.

Sauri hoppas att unga människor tänker på hur betydelsefulla en blick och ett leende kan vara. Med hjälp av dem kan 99 procent av alla situationer och möten hanteras på ett bra sätt. En öppen, vänlig och tillitsfull natur gör tillsammans med leendet att de fysiska egenskaperna hos en person glöms bort.

Du ser sällan dig själv

Pekka Sauri har mer än 140 000 följare på Twitter, vilket är ett enormt antal. Sauri är utan tvivel en betydande influencer på sociala medier, och för många också en opinionsbildare och trendsättare.

Fotografierna på sociala medier, särskilt Instagram, där människor ser fantastiskt snygga ut, bidrar till att unga får en förvriden verklighetsuppfattning om hur en person ska se ut och vad som är sant. Manipulerade bilder ökar förväntningarna på utseendet. Sauri har inte gått med i detta.

Till skillnad från många andra påverkare på sociala medier dyker självporträtt sällan upp i Sauris tweetström, och han tar inga selfies. Om någon vill ta ett foto på sig själv med Sauri delar de bilden, men det är allt.

– Jag har aldrig ansett mig vara snygg. Jag ser ganska vanlig ut. Jag tittar mig faktiskt bara i spegeln när jag rakar mig.

Sauri poängterar att spegeln endast är ett tekniskt och kosmetiskt hjälpmedel för honom.

– Det roliga är förresten att en person ser sig själv väldigt sällan, medan andra ser dig hela tiden.

I takt med att Pekka Sauri, 67, blivit äldre har han blivit snällare mot sig själv.

– När mållinjen skymtar och målen har uppnåtts hamnar mitt eget jag, och de frågor och önskemål som är relaterade till mig, gradvis i bakgrunden. Istället blir gemenskapen, ett vi, viktigare. Denna inställning kräver att vissa av dina egna drömmar och mål har förverkligats, för annars finns risken att du blir bitter. Åldrandet gör att framtiden är mindre viktig än det förflutna, säger Sauri och ler.

ABC för alt-texter

- **Så här lägger du till alternativ text till foton på Facebook**:
- 1. Klicka på ”Redigera” eller de tre prickarna i det övre högra hörnet.
- 2. Klicka på ”Redigera alternativ text”.
- 3. Beskriv bilden.
- 4. Klicka på spara.

- En alternativ bildbeskrivning kan tyvärr inte läggas till till facebook-berättelser.

- **Så här lägger du till en alternativ text i ett nytt inlägg på Instagram**:
- 1. Lägg till en bild i ditt inlägg.
- 2. Klicka "Redigera".
- 3. Klicka på "Avancerade inställningar".
- 4. Scrolla ner till Tillgänglighet > Skriv alt-text.
- 5. Skriv in din alt-text.
- 6. Klicka på "Klart" uppe i högra hörnet.
- 7. Lägg till alt-text på till existerande foto i Instagram.

- **Så här lägger du till en alt-text på till existerande foto i Instagram**
- 1. Välj bild som ska få text.
- 2. Klicka på de tre prickarna till höger.
- 3. Välj redigera.
- 4. Klicka på "Redigera alternativ text".
- 5. Skriv in din text.
- 6. Klicka på "Klart" uppe i högra hörnet.

- En alternativ bildbeskrivning kan tyvärr inte läggas till till profilbilden och berättelserna på Instagram.

- En alternativ bildbeskrivning kan tyvärr inte läggas till till profilbilden och berättelserna på Instagram.

- **Så här lägger du till alternativ text till foton på Twitter**
- 1. Lägg till en bild.
- 2. Klicka på bilden + ALT-fliken.
- 3. Klicka på ”Klar”.

- Twitter är den enda sociala medier-plattformen, som visar om fotografiet har en alt-text i form av en liten ALT-symbol i det nedre hörnet av foto. På twitter kan man inte i efterhand lägga till en alt-text, så kom ihåg att skriva samtidigt som du laddar upp bilden. En alternativ bildbeskrivning kan tyvärr inte läggas till till profilbilden i Twitter.

- **Så här lägger du till alternativ text till foton på LinkedIn**
- 1. Lägg till en bild.
- 2. Klicka på knappen ”Lägg till alt-text” på bilden.
- 3. Klicka på ”Klar”.

- Om du glömmer att lägga till en alternativ text, kan du lägga till den i efterhand i webbversionen av LinkedIn. Tryck på ”Redigera inlägg” och redigera alt-texten. En alternativ bildbeskrivning kan tyvärr inte läggas till till profilbilden i Linkedin.

Hur beskriver man ett foto?

- En bra beskrivning är objektiv och konkret. Lyft upp det som du tycker är viktigt.

Kom med i kampanjen för att göra SoMe tillgängliga!

- Lägg upp ett foto på Facebook, Twitter eller Instagram, skriv in en alt-text till fotot och kopiera samma text i inlägget. Utmana dina vänner att följa ditt exempel. Läs mer om kampanjen på: ***https://min-bild.fi***

"Jag gillar att skriva"

Att studera med synnedsättning kräver planering när det gäller kurslitteratur. Ibland mejlar Susanna Halme professorn, som skrivit kursboken, och ber om att få bokmanuset i wordformat.

TEXT OCH FOTO: HELENE WALLIN

Susanna Halme har nyligen blivit kandidat i finska språket vid Helsingfors universitet, och håller nu på med sina magisterstudier. Valet stod mellan historia eller finska efter gymnasiet.

– Jag har alltid tyckt om språk och att läsa och skriva, och frilansar då och då för Airut och tidningen Opaskoira. Jag vill inte bli modersmålslärare, men jag kan tänka mig att arbeta med kommunikation eller som översättare i framtiden.

Det var ett stort steg att börja studera vid universitet.

– Det är mycket självständigt om man jämför med gymnasiet, och kräver att man kan ta egna initiativ. Det roliga är att man kan välja hur man bygger upp sin examen. I min kandidatavhandling jämförde jag swahili och finska, nu ska jag fördjupa mig i fackspråk.

Studieförvaltningssystemet Sisu, som används vid Helsingfors universitet, har varit en utmaning. Susanna Halme har ett litet synfält, under 5 grader, och ser endast siluetter.

– Sisu används till allt. Det är där man anmäler sig till kurser och gör sin studieplan. Tyvärr funkar tjänsten inte med skärmläsningsprogram. Efter ett klagomål har Regionförvaltningsverket i Södra Finland slagit fast att Sisu har allvarliga brister i tillgänglighet. Problemen har ännu inte åtgärdats, och jag sköter mina ärenden genom att gå till studierådgivningen, där personalen hjälper mig att fylla i det jag behöver.

Susanna Halme har en rekommendation om individuella arrangemang från Helsingfors universitet, som möjliggör att hon skriver tentamen på sin dator och har extra tid för att skriva den.

– Jag och min ledarhund Muusa sitter i ett enskilt rum när jag tentar. Hon brukar sova medan jag skriver, det funkar väldigt bra. Innan tentan kontrollerar övervakaren att min dator inte är uppkopplad till nätet, och dessutom finns det kameraövervakning i rummet för att undvika att fusk förekommer.

Kurslitteraturen får hon tag i på olika ställen. Att vara kreativ är nödvändigt.

– Ibland kan böckerna finnas på Celia, eller som e-böcker i universitetets bibliotek. Ibland mejlar jag professorn, som skrivit boken, och ber om att få wordfilerna. Ibland är de omöjliga att få tag på i tillgängligt format. Då har jag skannat in sidor med min assistent.

Det som Susanna Halme önskar

Självständigt liv. Susanna Halme tycker om att studera på universitet, även om det innebär utmaningar.

är att Helsingfors universitet skulle markera rumsnumren i sina lokaler med punktskrift.

– Om numret börjar på fem vet man vilken våning man ska till, men inte vilket rum det är fråga om. Då får man fråga vaktmästaren eller någon annan. Visserligen är jag van vid att fråga och be om hjälp, men punktkriften skulle underlätta mig att hitta rätt på egen hand.

Kurskamrater och lärare vid universitetet har förhållit sig bra till att ha en kurskompis som har ledarhund, och ställer upp med hjälp när det behövs.

– Det som skiljer mig från en seende student är att jag måste planera allt i förväg. Jag ber till exempel alltid lärarna att mejla visuellt och digitalt material innan förväg, så att jag kan bekanta mig med dem i lugn och ro innan lektionen.

Susanna Halme rekommenderar studier för unga med synnedsättning.

– Det lönar sig alltid att plugga. Fundera på var och vad du vill studera. Om du inte kommer in första gången, kan du försöka igen. Det tog sex år för mig att avlägga kandidatexamen, inte tre. Då det är så mycket runt en som ska fungera, bestämde jag mig redan från början att jag ska läsa i en långsammare takt för att det inte ska bli för tungt. Var snäll mot dig själv. I början hade jag en assistent med, man behöver inte lära sig allt på egen hand.

Ny historik om FSS

Förbundet Finlands Svenska Synskadades 75-årshistorik presenterades på Bokmässan i Helsingfors i slutet av oktober.

I historiken tar FSS ordförande **Gunilla Löfman** med läsaren på en fascinerande resa genom FSS historia. Förbundet grundades 1946 i andra världskrigets kölvatten när det fanns en stark vilja och strävan att arbeta för mänskliga rättigheter, rättvisa och jämlikhet i världen.

– Orsaken till att FSS grundades handlade om att synskadade ville vara med och bestämma om sitt eget liv. Innan det var det andra som bestämde. På 1800-talet auktionerades blinda ut som fattighjon till gårdar.

Ända sedan början av verksamheten har FSS arbetat med att göra samhället mer tillgängligt för personer med synnedsättning i samband med stiftandet av nya lagar.

– När Finland fyllde 100 år, deltog vi i en tyst demonstration tillsammans med andra organisationer på Senatstorget i Helsingfors under självständighetsgudstjänsten. Demonstrationen handlade om att få tillgång till personlig assistans, vilket i praktiken betyder självständighet för personer med synnedsättning.

Som en röd tråd genom boken går FSS arbete med att skapa ett självständigt och meningsfullt liv för den som ser dåligt genom rehabilitering, habilitering och tillgång till information. Genom att introducera punktskriften, utveckla taltidningen på svenska i Finland samt publikationer, som organisationstidningen Synvinkel, har förbundet bidragit till att göra synskadade mer delaktiga i samhället. FSS har även bidragit till att utveckla bibliotekstjänsten Celia.

Alla tidigare ordföranden för FSS finns med i historiken, likaså ett kapitel om hedersmedlemmar.

– Man kan konstatera att ärendena FSS haft på sitt bord med åren har växt i omfång, och att vi har en helt annan plats i samhället än för 75 år sedan.

I den nya historiken ingår delar från den tidigare utgivna 50-årshistoriken samt nya delar som omspänner de senaste 25 åren. I början av december är punktskrifts- och den inlästa versionen av boken klara, och då kommer medlemmarna att få boken.

– Jag känner mig rörd över att ha fått jobbat med att sammanställa historiken. Jag tänker med stor värme och tacksamhet på dem som har gått före oss, och alla som har bidragit till att göra förbundet till vad det är idag. Man har fått kämpa för synskadade. Varje tidsperiod har haft sina utmaningar, som man jobbat med, säger Gunilla Löfman.

TEXT OCH FOTO: HELENE WALLIN

Utkommer i tre versioner. Gunilla Löfman hade punktskrift- och svartskriftversionen av historiken Vi syns och Ses! med sig på bokmässan.

Fyra författare. Gunilla Löfman presenterade sin bok med prästen Peter Kankkonen och författarna Tanja Aumanen och Olga Gustafsson.

Tre distrikt fyller 50 och

I år fyller tre distriktsföreningar inom FSS 50 år. Här berättar ordförandena om glädjeämnen och utmaningar.

TEXT: HELENE WALLIN

Bengt Ahlvik, du är ordförande för Norra Österbottens Svenska Synskadade. Vad betyder föreningen för dig?

– För det första betyder den en plats där jag kan identifiera mig. För det andra betyder den en förening där man ständigt jobbar för att underlätta vardagen för oss synskadade. Det är även en förening, som strävar till att få ut information om synskadades behov och rättigheter i samhället. Sist, men inte minst, betyder föreningen en plats där varje individ blir sedd och får utvecklas utifrån sina egna behov och möjligheter, och där alla kan känna sig värdefulla.

Vad är du speciellt stolt över om du blickar tillbaka på distriktets färska historik?

– Svaret är enkelt, föreningen har under många år varit med och utvecklat den finlandssvenska taltidningen samt den finlandssvenska talsyntesen Samuel. Det gör att vi med synnedsättning kan få våra dagstidningar i realtid och ta del av information som tidigare kom flera dagar i efterhand.

Vilka utmaningar har du stött på när du varit ordförande? Har det varit roligare eller jobbigare än väntat?

– Ekonomin är förstås en ständig utmaning, och sedan är det alltid en utmaning att kunna tillmötesgå så många som möjligt vad gäller idéer och möjligheter. Under de senaste åren har styrelsen fått ett antal utbildningar och fortbildningar, vilket har underlättat det interna arbetet. Idag upplever jag att hela styrelsen är aktiv, och drar mot samma mål. Arbetet som ordförande har varit både jobbigare, roligare och mera kreativt än vad jag förväntat mig. Jag har fått lära mig att kompromissa, och att förstå hur andra tänker, vilket har varit en positiv faktor för mig i ledarskapet.

Hur firar ni jubiléet?

– Vi firade med pompa och ståt på Vita käppens dag

Bengt Ahlvik

den 15 oktober på Optima i Jakobstad. Cirka 120 personer närvarade. **Philip Järvenpää** underhöll med musik, **Pehr Löv** höll festtal, och **Sonja Finholm** presenterade 50-års historiken som hon skrivit. Föreningen bjöd alla på en trerätters middag.

Vad är dina förhoppningar för framtiden?

– Mina förhoppningar är att som förening fortsättningsvis finnas till för våra medlemmar och bibehålla den varma gemenskapen. Det är även viktigt att följa med samhällets utveckling, och se möjligheterna trots att vi lever med en synnedsättning. Vi kan om vi vill!

firar med pompa och ståt

Kerstin Lillbåsk du är ordförande för Vasa Svenska Synskadade (VSS), vad betyder föreningen för dig?

– Väldigt mycket. Jag har varit medlem ända sedan verksamheten startade på 1970-talet. När jag blev pensionär blev jag väldigt aktiv, och nu är jag ordförande. Det jag uppskattar mest är att vi är så måna om varandra i VSS. Gemenskapen betyder oerhört mycket och skapar den trivsamma andan i föreningen. I Vasa har vi exempelvis kamratstöd, och vi ringer och pratar med varandra. Det handlar om att utbyta tankar om varandras med- och motgångar. Som i psalmen där man sjunger att ”Sorgen och glädjen vandrar tillsammans”.

Vad är du speciellt stolt över om du blickar tillbaka på distriktsföreningens färska historik?

– Att vi fick en ny verksamhetslokal. Den gamla lokalen drabbades av en vattenskada och började lukta mögel. På Korsholmsesplanaden finns 80 föreningar, och vi trivs väldigt bra. Lokalen ligger på första våningen så att ingen behöver åka hiss, och den är tillgänglig.

Vilka utmaningar har du stött på när du varit ordförande? Har det varit roligare eller jobbigare än väntat?

– Jag trivs med att vara ordförande, men det är mycket jobb. En av utmaningarna har varit att få igång verksamheten efter coronan. Människor har vant sig vid att stanna hemma, men vi tar ett steg i taget. Geografiskt är vi ett väldigt stort distrikt som sträcker sig från Kristinestad i söder till Oravais i norr. Det gör att vi alltid måste ordna med buss och att människor kan ha svårt att ta sig till våra aktiviteter. En tredje utmaning är att få med yngre människor i verksamheten, medelåldern på våra medlemmar är nu 80 plus. Yngre människor kan dra sig för att bli aktiva, eftersom de kan känna sig prickade.

Hur firar ni 50-årsjubiléet?

– Vi firade med supé på restaurang Scandic Waskia den 8 oktober. Hela 70 personer var på plats och det blev en väldigt lyckad tillställning. **Anna Caldén** höll festtalet. **Ann-Catrin Burman** stod för musiken. Förtjänsttecknen i brons delades ut till **Febe Mörk**, **Barbro Puharinen**, **Marita Carlson**, **Ritva Hagelberg** och **Andreas Kanto**. **Margaretha** och **Birger Öster** fick silvermedalj.

FOTO: FEBE MÖRK

Kerstin Lillbåsk

Vad är dina förhoppningar för framtiden? Vad är det bästa VSS kan göra för synskadade?

– Min målsättning är att verksamheten ska fortsätta i samma anda med resor, teaterbesök och annat program. Jag hoppas att även unga ska komma med i föreningen, för det finns flera yngre som ser dåligt. En utmaning är att få alla att känna att de behövs, fast de är synskadade. Många upplever att de inte behövs när de inte ser.

Börje Troberg, du är ordförande för Ålands Synskadade. Vad betyder distriktsföreningen för dig?

– Jag har varit med i Ålands Synskadade (ÅS) ända sedan föreningen grundades 1972, och satt i den första styrelsen. Socialt har det varit mycket givande. Jag har fått många vänner genom föreningen, även om jag i perioder varit mindre aktiv på grund av familj och jobb. Föreningen har hjälpt mig att göra saker jag inte vågat ta mig för på egen hand, som att träna på gym. När man ser dåligt behöver man stöd från andra människor i en liknande situation.

Vad är du speciellt stolt över om du blickar tillbaka på distriktet genom åren?

– Ser man på föreningen från start till nu är den allra största grejen att taltidningen kom igång 1980 här på Åland. Många människor har gått med i föreningen enbart för taltidningens skull. Vi har två dagstidningar på Åland, bägge kommer ut som taltidning. Syntolkningen har också varit ett jättekul och intressant utvecklingsprojekt. Vi gjorde studiebesök till Sverige, efter ett tips av min bror som också är synskadad. År 2009 startade vi utbildning av syntolkar här på Åland. En annan sak jag är väldigt glad över, är ju att vi numera har möjlighet att ha anställd personal.

Vilka utmaningar har du stött på när du varit ordförande? Har det varit roligare eller jobbigare än väntat?

– Jag har tidigare varit ordförande i sju år, och nu i två år. Jag tycker att man växer in i sin roll, men ser gärna att någon annan tar över ordförandeklubban. Utmaningen för oss är ekonomin. Eftersom vi inte får pengar från STEA, utan från Ålands penningautomatförening, har vi kanske lite mer jobb med att se till att vi klarar det ekonomiska än distriktsföreningarna på fastlandet. Vi hoppas bland annat kunna fortsätta kunna erbjuda it-stöd, efter projekttidens slut. Vi har beviljats pengar för tre år.

Hur firar ni 50-årsjubiléet?

– Vi tjuvstartade lite smått med firandet under Skördefesten då vi bjöd på födelsedagskaffe på Ankaret. Själva jubileumsfesten ordnas den 12 november på hotell Arkipelag. Det blir middag, tal och uppvaktningar. Journalisten och barnboksförfattaren **Anna Bergholz**, som är synskadad, ska föreläsa under rubriken Att äta med andra sinnen.

FOTO: CHARLOTTA SOLAX

Börje Troberg

Vad är dina förhoppningar för framtiden? Vad är det bästa Ålands Synskadade kan göra för synskadade?

– Vi ska förstås stöda människor med synnedsättning i smått och stort. Sedan är det viktigt att vi som ser dåligt får tillgång till den senaste tekniken. Jag fick min första dator 1992, det innebar en ny start i mitt liv. Sedan dess har tekniken gjort stora framsteg och förändrats till mycket bättre, men det krävs att man får hjälp med hur man använder sig av den. På Åland är det nytt med ledarhundar, det växer starkt, och jag hoppas även på utveckling här.

RECENSION AV STREAMINGTJÄNST

Netflix – giganten som utmanar televisionen

TEXT: FREDRIK LINDGREN

Netflix, som kan anses vara streamingtjänsternas förfader, är plattformen där du hittar serier och filmer som ofta blir de stora samtalsämnena runt den yngre generationens matsalsbord. Utbudet är enormt. Layouten är enkel, stilig och lätt att använda för såväl barn som vuxna. Dessutom finns det massor av möjligheter att anpassa sin upplevelse, vilket är något som saknas hos andra streamingtjänster.

Här kommer ett exempel: Medan man bläddrar bland innehållet finns det en möjlighet att stänga av de rörliga bilderna, introduktionsvideona, så man inte distraheras av svåra kontraster under texten.

Netflix har även gjort ett bra jobb då det gäller tillgänglighet för användare av skärmläsare. Det är inte alltför svårt att röra sig bland rubriker, titlar och annan viktig information på skärmen. Visst finns det gånger då skärmläsaren hakar upp sig, men vad skall man vänta sig med så mycket att hålla reda på.

Det som inte talar för Netflix är stora variationer i kvaliteten på syntolkningen. Man kan aldrig vara säker på vad man får. Ta till exempel serien Formel 1, Drive to survive, som jag följt med i egenskap av ett stort fan av Formel 1. Serien följer med förare, tränare och stallägare och är ett väldigt bra sätt att komma in i sporten. Olyckligtvis är syntolkningen i Drive to survive dock inte mycket att skryta med. För mig känns det som om syntolken inte är intresserad av sporten över huvud taget. Personen uttalar förarnas namn felaktigt, och är ofta otydlig med beskrivningarna. Jag kan förstå att man inte hinner säga så mycket, seriens tempo är ganska intensivt, men något intresse måste man ju ha för vad man syntolkar.

En serie som däremot lyckats väldigt bra med sin syntolkning är Squid Game, som var den stora snackisen förra året. Squid Game handlar om en tävling, där deltagarna sätter sitt liv på spel för att vinna en massa pengar, och har av många uppfattats som kontroversiell. Platserna beskrivs så pass bra, att man enkelt kan föreställa sig hur det ser ut. Man får även detaljerade beskrivningar av vad som händer när dialogen inte fungerar som stöd.

Utbudet av filmer och serier på Netflix är stort, vilket innebär att det finns något för alla. Priströskeln för streamingtjänsten är ganska hög, men kvalitén syns i de stora produktionerna. Det finns möjlighet att välja hur mycket du betalar, om du inte är intresserad av hög bildkvalitet och mindre viktiga funktioner.

Universell design är något alla vinner på

TEXT: ANNA CALDÉN,
ORDFÖRANDE FÖR FUNKTIONSHINDER MED ANSVAR

Rätt från början. De orden beskriver kort och gott vad universell design handlar om. Det beskriver tillgänglighet utgående ifrån ett brett perspektiv där alla i samhället inkluderas. Universell design utgår ifrån mångfalden hos människan. Universell design innebär att nya produkter, miljöer, program och tjänster utformas för att de ska kunna användas av så många som möjligt, utan behov av anpassning i efterhand.

Jag hoppas att allt fler kunde inse nyttan och värdet av ett inkluderande samhälle och universellt utformade digitala och fysiska miljöer. Universell design innebär smart och god samhällsplanering som bidrar till tillväxt och bättre ekonomi för både välfärdssystem och näringsliv. Det är en central del av hållbar utveckling. Hållbarhetspolitiska processer ska inkludera och gagna alla grupper i samhället.

Själva begreppet universell design myntade den amerikanske arkitekten Ronald Mace år 1985. Mace är således en av pionjärerna bakom konceptet och han använde begreppet för att beskriva en design som skulle vara attraktiv och funktionell för alla människor oavsett funktionsvariation. Mace är en av grundarna till Center for Universal Design vid North Carolina State University var bland annat sju principer om universell design utvecklades.

Två av principerna jag särskilt vill lyfta upp är rättvis och flexibel användning. Jag anser att i synnerhet dessa två principer är grunden för tänkesättet design för alla. Man syftar till att nå ut till så många användare som möjligt, och att designen är marknadsföringsbar för personer med olika förmågor.

Tillgänglighet och universell design är något vi i funktionshinderorganisationerna arbetar dagligen med. Vi kan ha olika perspektiv och behov men tillgänglighet förenar oss. Tillgänglighet är en mänsklig rättighet.

Jag tycker också det är viktigt att ständigt lyfta upp universell design och att tillgänglighet inte enbart berör personer med någon form av funktionsvariation. Vad innebär det

Anna Caldén, ordförande för Funktionshinder med ansvar, FMA

Alla har nytta av tillgängliga digitala tjänster. Det handlar om social tillgänglighet såsom ett gott bemötande, att förändra attityder och om att spränga fördomar. Det handlar om att i god tid fråga användarna vilken typ av anpassning som är bäst lämpad istället för i efterhand.

i praktiken? Ett sådant samhälle är utformat så att oberoende av hur vi ser ut, vad vi gör eller varifrån vi kommer kan vi använda och ta del av samhället. Ett sådant samhälle innebär också att man ska kunna ta del av olika tjänster och service utan att känna sig utpekad eller varje gång behöva förklara vad man behöver.

Det handlar om att undanröja fysiska hinder såsom trösklar och trappor för att istället ersätta med smidiga och flexibla lösningar. Det handlar om tillgång till information och kommunikation samt att kunna använda sig av olika digitala tjänster i samhället.

Alla har nytta av tillgängliga digitala tjänster. Det handlar om social tillgänglighet såsom ett gott bemötande, att förändra attityder och om att spränga fördomar. Det handlar om att i god tid fråga användarna vilken typ av anpassning som är bäst lämpad istället för i efterhand.

Universell design är en fråga jag anser mer borde lyftas upp i samhällsdebatten. Särskilt då ett argument jag ofta får höra är att tillgänglighet är dyrt. Det stämmer inte alltid. Visst kostar det ibland att satsa men det som verkligen står samhället dyrt är då människor blir marginaliserade och lämnas utanför.

Genom att satsa nu kan vi undvika betungande dyra och korrigerande åtgärder längre fram. Varje person som har ökat tillträde till samhället är en vinstaffär. Tillgänglighet bidrar alltså, som jag inledde med i början, till bättre ekonomi i olika sammanhang. Det är dags att tala om vad det kostar att utestänga. Och vad som skulle hända om vi slutade göra det. Ett konkret exempel är en otillgänglig restaurang; utöver att man som restaurangbesökare diskrimineras så förlorar också restaurangägaren kunder och intäkter då denna konsumentgrupp utestängs. Ökad tillgänglighet konkurrerar inte med andra behov. Det är en investering bland andra då vi förnyar. Ökad delaktighet minskar utanförskap, det är en av de viktiga hörnstenarna FN:s funktionshinderkonvention.

Breddar verksamhetsområdet. Just nu funderar vi mycket på nya bidragsformer för Blindgården, menar vd:n Roy Siljamäki.

Blindgården finner nya vägar

TEXT OCH FOTO: HELENE WALLIN

Vår uppgift är att göra svenska synskadades liv lättare och meningsfullare. Planerna är att mångdubbla den årliga utdelningen, menar Stiftelsen Svenska Blindgårdens nya vd Roy Siljamäki, som trivs ute bland kobbar och skär, och är svag för kanelbullar.

De två tvillingtornen i Bilhuset mittemot Kampens metrostation reser sig som raketer mot den blå himlen. Byggnaden som i tiderna byggdes av bilhandlare, var en arkitektonisk föregångare under 1950-talet. Det är här Stiftelsen Svenska Blindgården numera har sitt säte, tillsammans med Silmäsäätö och Suomen Luonnonvarain Tutkimussäätiö. Mötesrummet är ljust med utsikt över människor som skyndar förbi, och affärerna i Kampen, men själva kontoret består av ett litet rum eller skrymsle i ändan av en korridor. I hyllorna står mappar, pappershögar och på golvet finns en stor påsfåtölj.

– Min fru var här och tittade, och sade att hon aldrig kommer hit igen, säger vd:n **Roy Siljamäki** och skrattar.

I helgen har Roy Siljamäki varit ute och jagat. Han får energi av att sitta ute på kobbarna. Man får vara ifred, det är lugnt och tyst, man får tid att tänka. Ibland är det även spännande. Omständigheterna kring jakten är trevliga, för det handlar om mycket annat än att trycka ned fingret på avtryckaren. Man får sitta och prata och dricka kaffe.

– Vi fick en gråsäl och en kricka.

En annan hobby är att träna jakthundarna, Maija och Elli, i skogen.

– Jag trivs bäst med gummistövlarna på.

Jakt går mycket ut på att vänta och slå till i rätt ögonblick. Och tålamod och långsiktighet är en egenskap man behöver då man förvaltar dryga femtio miljoner euro som Blindgården basar över. Roy Siljamäki är talets man, och kommunikation är även en egenskap man behöver som ledare. Den tredje egenskapen är att man har ett hjärta och vill hjälpa.

– Detta går nog i släkten. Min son arbetar just nu för FN med människohandel i Sverige.

Goda relationer

Det var när solen stod som högst på himmelen vid midsommaren 2022 som Roy Siljamäki tillträdde som vd för Blindgården. Med sig kring lägerelden fick han en ny styrelse, som nu har påbörjat sitt arbete med att förnya och modernisera stiftelsen.

Att Roy Siljamäki brinner för sin uppgift som vd råder det ingen tvivel om.

– Alla är på hugget och vill skapa någonting nytt, det går framåt i rask takt, ibland har jag nästan svårt att hinna med. Vi funderar mycket på hur det ska vara.

I planerna ingår att bjuda in andra att sitta kring lägerelden.

– Vår verksamhet ska vara till nytta för synskadade. För att säkerställa att det vi utvecklar verkligen behövs, och blir bra vill jag och styrelsen föra en kontinuerlig dialog om hur verkligheten ser ut för personer som har en synnedsättning. Efter jul kommer jag att besöka alla FSS sju distrikt. Jag ser fram emot att prata med människor och få respons. Det är viktigt att det finns goda relationer till fältet för vi arbetar för samma mål.

Kartlägger egendom

Blindgården förvaltar 28 bostäder, och åtta bostäder är anpassade för serviceboende. De håller nu på att kartläggas. Dessutom bidrar stiftelsen till fem enrummare i Folkhälsans serviceboende Kristinagården i Södra Haga i Helsingfors.

– Vi håller på och gör en kritisk genomgång av allt vi äger. I praktiken innebär det att varje lägenhet granskas, katalogiseras enligt yta, adress, tillgänglighet, skick och så vidare. Vi noterar även om fastigheten saknar hiss, eller om lägenheten är uthyrd till någon annan än vår målgrupp. Objekt som inte lämpar sig för synskadade, eller gynnar vår verksamhet, kommer vi att göra oss av med.

Blindgården vill att synskadade bor i stiftelsens bostäder. Marknadshyran subventioneras med 30 procent.

– Bostäderna utgör cirka 15 procent av vårt kapital på dryga 50 miljoner. Resten är finanstillgångar, aktier och ränteprodukter.

Vad man ska göra med kapitalet i framtiden bestäms av den nya finansieringsstrategin, som nu håller på att ta form.

– Under tidigare år har Blindgården haft en utdelning på 200 000 per år, men nu ska den mångdubblas. Vi vill hjälpa personer med en synnedsättning att leva ett meningsfullt liv, bland annat genom att skapa miljöer där de kan få vänner. Vi försöker bredda på begreppet boende. Förutom att äga lägenheter kan vi kanske hyra, samverka med aktörer som bygger servicehus och tillgänglighetsanpassa privata hem, så att den som ser dåligt kan fortsätta bo där. Kanske vi kunde fixa med städhjälp åt personer med synnedsättning? Just nu grubblar vi på olika bidragsformer. Vi vill också stöda rehabilitering, teaterbesök och andra aktiviteter – allt som ger en guldkant på tillvaron. Jag har inga siffror ännu, det är under arbete.

Ny arbetsordning

Enligt Roy Siljamäki har Patent- och Registerstyrelsens feedback varit en bra utgångspunkt för att tänka annorlunda och fundera hur Stiftelsen Svenska Blindgårdens förvaltning ska skötas. För att undanröja tveksamheter har man bland annat upprättat en ny arbetsordning där vd:n inte längre sitter i styrelsen, eftersom det kan ge upphov till

Meningsfullt arbete. En av Roy Siljamäkis största drivkrafter är att göra skillnad.

misstankar om att vd:n gynnar sig själv när besluten tas.

– Modern förvaltningspolitik går ut på att man inte ska vara både beslutsfattare och administratör.

Två utskott har grundats för att underlätta styrelsens arbete. Det ena heter arbetsutskottet, det andra finansutskottet.

– Alla i styrelsen är väldigt bundna till uppdraget, och kompletterar varandra. Ordförande **Joakim Flink** är en administratör. **Johan Aura** är vd för Folkskolans vänner, och har stiftelseerfarenhet. Båda har kunskap i placeringsverksamhet liksom jag. **Eira Palin-Lehtinen** är nominerad av FSS och jurist, styrelseproffs, placeringskunnig och dessutom synskadad. **Leif Karp** är synskadad och har en lång erfarenhet av styrelsearbetet i Blindgården, och står för den historiska bakgrunden. **Ulla Wiklund** är ögonläkare. Norra Österbottens Svenska Synskadades verksamhetsledare **Ann-Sofi Grankulla** vet allt om fältet och är väldigt aktiv.

Drabbades av stroke

Men varför är Roy Siljamäki den rätte mannen att lotsa Blindgården in i framtiden? En av hans största drivkrafter är att göra skillnad. Han arbetar sedan flera år som stiftelseombud på Silmäsäätiö, som beviljar pengar till forskning i ögonsjukdomar.

– För mig är det ett kall att jobba med stiftelser. Jag har en stark känsla av att man kan påverka samhället på ett bra sätt. Däremot tycker jag inte om ordet filantropi, och förväntar mig inte att få några pluspoäng i himmelen. Som institutionell placerare har jag tidigare arbetat för aktieägare, att arbeta för allmännyttan känns meningsfullare. Vår uppgift är att göra svenska synskadades liv lättare och rikare på innebörd.

En riktig aha-upplevelse av vad det innebär att drabbas av en ögonsjukdom fick Roy för ett par år sedan när hans bästa väns fru höll på att förlora synen på grund av glaukom.

– Då fick jag på nära håll följa med hur ångestfyllt det är att föra en kamp mot ögontrycket, och hela tiden vara rädd för att förlora synen. Det är inte lätt.

Själv har han haft en allvarlig hjärninfarkt. Han glömmer aldrig känslan av att vakna i en sjukhusbädd på HUS neurologiska avdelning, och inte veta om han någonsin kan gå tillbaka till arbetslivet. Här ser han paralleller till att få försämrad syn, och när mattan dras bort under fötterna på grund av att ett organ i kroppen inte fungerar som det borde.

– Så här i efterhand tycker jag att det var en lärorik upplevelse. Jag har jobbat som placerare, och vet att jag måste återhämta mig, och inte kan jobba dygnet runt. Därför vistas jag så ofta jag kan ute i naturen. Jakten ger en slags avkoppling och gör att man kan koppla av från vardagen. Vi har även en sommarstuga på Houtskär.

Profil

- **Namn**: Roy Richard Siljamäki
- **Bor**: Botby, Helsingfors
- **Familj**: Fru som är lärare och tre utflugna barn. För mig blir barnen aldrig vuxna fast den yngsta redan studerar sitt tredje år vid Peffan i Vasa. Hundarna sover i vår säng, så nog är också de en del av familjen.
- **Yrke**: Bland annat vd på deltid för Stiftelsen Svenska Blindgården
- **Läser just nu**: Tito Colliander – mänskan bakom böckerna av Raili Gothóni. Tito var en sanningsletande författare vars självbiografiska skrifter är viktiga för mig.
- **Smultronställe**: Stugan på Houtskär.
- **God vana**: Mitt största konkreta problem är att disponera över dygnets 24 timmar. I mitt sinne har dygnet kanske 30 timmar. Denna höst har jag schemalagt dagarna, veckorna och månaderna på ett kontinuerligt sätt – inte bara jobben, utan även det privata. Jag måste se timmarna på ett schema, och då förstår jag bättre att jag till exempel inte under ett veckoslut hinner till bokmässan med frun, ut på havet och måla en dörr.
- **Ser fram emot**: Att se Stiftelsen Svenska Blindgården växa till en beaktansvärd aktör bland finlandssvenska med nedsatt syn.
- **I godispåsen**: Ööhh? Konkret inget i godispåsen för jag försöker av hälsoskäl undvika godis, men jag är svag för äppelpaj med vispgrädde och hemlagade kanelbullar.

Med appen Be My Eyes kan man låna andras ögon

Hallå där Cristian Söderberg, du har gjort en ny FSS-video om appen Be My Eyes? Kan du berätta om den?

– I grund och botten skapar appen ett videosamtal mellan en person med synnedsättning och en volontär. Genom appen får man visuell assistans med vardagliga saker som att tyda etiketter, bäst före datum eller hitta rätt produkter i butiken.

Hur går det till i praktiken att använda appen? Har du testat den?

– Då man behöver visuell assistans tar man fram sin smarttelefon och startar ett Be My Eyes-samtal genom att trycka på knappen Ring en Volontär inne i appen. Då samtalet har uppkopplats framskrider samtalet som ett vanligt videosamtal: det vill säga man hälsar på varandra och sedan kan man berätta vad man behöver hjälp med. Personen med synnedsättning riktar telefonens kamera mot föremålet eller omgivningen, och volontären försöker då svara på frågan eller hjälpa till med att titta på sin egen skärm vad som finns i personen med synnedsättnings omgivning.

Vilken erfarenhet av nätverket av volontärer har du? Hur länge tar det innan någon svarar och på vilket språk?

Själv har jag inte i praktiken testat ett samtal med en volontär då jag är seende. Men då jag gjorde min film, som nu finns på FSS:s youtube-kanal, och bandade in appens ringsignal besvarades mitt samtal väldigt snabbt, inom 5 sekunder. Appen fungerar så att samtalet går ut till flera volontärer, den volontär som svarar först får samtalet. I inställningarna ställer man in vilket språk man talar och samtalen går därmed enligt det. Samtal kan komma mellan klockan 8-21 enligt den egna tidszonen. För tillfället finns det nästan 6 miljoner volontärer och dryga 400 000 personer med synnedsättning som är registrerade i tjänsten.

Var får man tag på Be My Eyes? Funkar den på alla mobiler?

– Be My Eyes finns till iPhone- och Android-smarttelefoner.

Är appen svår att använda?

– Nej, appen är enkel att använda. Den består egentligen bara av en stor blå knapp som heter Ring en Volontär. Appen fungerar också bra med skärmläsare och Siri-röststyrning.

Och om man vill vara volontär, och fungera som synskadades ögon. Hur gör man då?

– Då man får ett samtal ska man vara vänlig och hälsa. Personen med synnedsättning berättar vad hen behöver assistans med och volontärens uppgift är att försöka svara på frågan eller hjälpa till. Det kan vara nödvändigt att först vägleda personen med synnedsättning hur telefonens kamera ska riktas så att man som volontär kan se föremålet eller omgivningen som samtalet handlar om.

TEXT: HELENE WALLIN FOTO: PIXABAY

Balans och styrka. Chatrin Kotka (till höger) och Stina Nygård visar hur man kan träna styrka och balans när man stiger upp från en stol. Kondition och balans går hand i hand med synen.

Synrådgivning och bättre balans i ett paket

Folkhälsans förbund i Åboland och Förbundet Finlands Svenska Synskadade informerar numera tillsammans om synen, fysisk hälsa och balans.

– Vi åker omkring i Åboland och ordnar synrådgivning och ger goda råd om motion och balans, berättar **Stina Nygård**, rehabiliteringsrådgivare vid FSS, och **Chatrin Kotka**, fysioterapeut och koordinator vid Folkhälsans förbund i Åboland. Duon har redan varit i Korpo och Pargas. På våren står Kimitoön i tur. Exakt datum är ännu oklart. Turnén riktar sig främst till äldre personer.

– Man kan komma och fråga om allt som har med synen att göra. Man behöver inte ha synproblem själv, man kan komma också om till exempel grannen ser dåligt. Om man har synutmaningar i vardagen är det viktigt att få rätt information. Samtidigt kan man boka hembesök, där vi kan diskutera mera om synutmaningar i vardagen. Hembesöken är kostnadsfria, säger Stina Nygård.

Chatrin Kotka säger att det skulle vara bra att tänka på synrådgivning och råd om hälsa och balans som någonting förebyggande:

– Det lönar sig att komma och få goda råd innan man får problem.

Stina och Chatrin påpekar att kondition, balans och syn ofta går hand i hand. Om till exempel synen blir sämre påverkar det också balansen. Tanken med den här formen av road trip är att den är en slags uppsökande verksamhet.

Istället för att folk ute i bygderna ska vara tvungna att fundera på var de kan få goda råd, kommer experterna ut till bygderna och informerar. Stina Nygård berättar bland annat om synhjälpmedel, taltidningar och böcker och Chatrin Kotka visar hurdana övningar som ökar balansen och styrkan så att man kan förebygga fallolyckor och skador. De hoppas att samarbetet mellan organisationerna ska ge ökad synlighet.

– Tillsvidare har vi haft ganska glest med besökare. En orsak kan vara att folk fortfarande har svårt att komma igång igen efter pandemin. Många är ännu rädda för smitta.

Men Chatrin och Stina tror att intresset kommer att öka med hjälp av bättre marknadsföring och synlighet.

– Vi hoppas att det här kan bli någonting regelbundet, en road trip som återkommer varje år.

TEXT OCH FOTO: PONTUS ANCKAR

Lyssna på Synpodden #22

I Synpodden #22 är en podd som fokuserar på träning och motion och produceras av Synskadades riksförbund i Sverige. I det senaste programmet får du följa med till Friskis & Svettis. Vi får även följa med syntolken Helena Frank till padelbanan, hon syntolkar den trendiga racketsporten padel. Vi får också höra hur folk är klädda på gymmen numera. I Techpepp guidar Claudio Quitral oss i djungeln av aktivitetsarmband. Vi får veta vilken information man kan få och hur tillgängliga de olika märkena är. Författaren och programledaren Anna Bergholtz berättar om vad den vita käppen betyder för henne och hur det var att börja använda den när hon förlorade synen. Podden hittar du på hemsidan Srf.nu.

God medicinsk praxis bör uppdateras på svenska

Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf (SAMS) har gjort ett utlåtande gällande lagändringar i socialvårdslagen, hälso- och sjukvårdslag. Man påpekar bland annat att digitala vårdtjänster inte får ersätta fysiska besök helt. Det får till exempel inte bli så att all service på svenska ges digitalt på grund av små resurser. En annan viktig åtgärd är att förstärka personalens kunskaper gällande olika funktionsnedsättningar.

De språkliga rättigheternas ställning är extra aktuell just nu då den stora social- och hälsovårdsreformen med det nya välfärdsområdessystemet byggs upp, anser SAMS. Även svenskspråkiga personer ska få välja var de får vård, men det får inte ske på bekostnad av vårdens kvalitet. Om köptjänster används, bör välfärdsområdena försäkra sig om att mindre svenskspråkiga företag och tredje sektorns aktörer ska ha möjligheter samt råd att erbjuda tjänster.

SAMS framför även några konkreta åtgärder för att förbättra den svenskspråkiga minoritetens ställning överlag inom social- och hälsovården. Exempelvis Duodecims infobank God medicinsk praxis (Käypähoito) bör uppdateras på svenska på samma villkor som på finska, menar man.

Utveckling bör också ske konkret på svenska i stället för att den svenska informationen alltid grundar sig på en översättning från finskan.

Smakupplevelse. Ölprovning på Open Water Brewery. Fredrik Lindgren och Niklas Lindgren samt Timo Westerlund.

Lyckad skördefest på Åland

Skördefesten på Åland bjöd på kulinariska upplevelser, musik och gott sällskap.

Det tog tre år att förverkliga rekreationsresan till Skördefesten på Åland. Men det var det värt. Med hjälp av **Charlotta Solax**, **Fredrik Lindeman** och andra gästvänliga ålänningar fick resan ett mycket innehållsrikt och intressant program. Charlotta fungerade också som vår utmärkta ciceron under resan. I gruppen på 24 deltagare var 15 ordinarie medlemmar från Nyland, Åboland och Vasa. Initiativtagaren var **Jonas Lindström** från Östnyland.

Resan inleddes i Åbo där deltagarna samlades i den åländska bussen som vi förfogade över under hela resan. Chauffören **Janne** var mycket behjälplig med assistans. Efter en smaklig skärgårdslunch i Osnäs tog vi färjan över till Brändö. Där guidades vi runt av den lokala guiden **Kirsi Sundholm**, som också efter en krävande klättring lotsade upp oss till ett utsiktsberg. Kvällsprogrammet bestod av middag på hotell Gullviva och musikunderhållning med **Ella** och **Ewert**. Också våra

sångfåglar **Ninni** och **Carina** bidrog till underhållningen.

Lördagen inleddes med en färjefärd till Hummelvik på Vårdö. Första haltpunkten i Skördefestprogrammet blev Mattas gårdsmejeri i Sund. Efter en smaklig Ostburgare och glass på höskullen kunde deltagarna bekanta sig med gården och shoppa hantverk och mejeriprodukter. Färden fortsatte via ett kafferosteri och Johannas bageri till Sjökvarteret i Mariehamn. Sen var det dags att checka in på hotell Cikada invid Pommern.

Kvällens huvudperson var en gemytlig kille på 120 kg uppväxt på grädde och smör, som han själv presenterade sig. Stjärnkocken **Mikael** ”Micke” **Björklund** i restaurang Smakbyn dukade upp en tre rätters middag för oss och nya deltagare från Ålands synskadade. Micke hade också tid att prata med sina gäster. Efteråt tackade vi Micke med sång.

Följande dag samlades vi till gudstjänst i Saltviks imponerande gråstenskyrka. Kantor i församlingen är **Natalie Örnkvist**, synskadad och framgångsrik paraidrottare. Invid kyrkan finns Kvarnbo pensionat där **Ella Grüssner Cromwell-Morgan** bjöd på åländska pannkakor och Cherry. Vi fick också höra om Grüssner-släktens dramatiska öden.

På eftermiddagen blev det idel läckerheter. Amalias limonad, Mercedes choklad och Open Water -öl för att avslutas med en smaskig fisksoppa och flundra hos Anders i Västerro på Lemlands sydudde.

I väntan på att vår båt skulle avgå bjöd slutligen Ålands synskadade på 50-årsjubileumskaffe på Ankaret. Där firade vi också **Fjalar Nylund** 90 år och blev underhållna med sång av ordförande **Börje Troberg** och flöjt av **Paulina Hannus**. Till Charlotta, Fredrik, Börje och alla andra som ordnat programmet och deltagare sjöng vi: ”Dej vill vi sjunga för. Vi behöver varandra. Du och jag och dom andra, som står utanför. Låt den sista strofen bli till en sång vi minns. Tack för att jag får ha dig tack för att alla finns.” Skördefesten på Åland ordnades 16-18.9.2022.

TEXT: STEFAN ANDERSSON

FOTO: CHARLOTTA SOLAX

Mjukt och lurvigt. Paulina Hannus känner på fårskinn inför köpet på Mattas Gårdsmejeri i Sund.

Ett varmt TACK för alla gratulationer och lyckönskningar som föreningen fått motta med anledning av 50-årsfirandet! Och tack även till alla som deltog i 50-årsjubileumsfesten på vita käppens dag! Vi fick njuta av festligt program och god mat, nu ser vi framåt med förväntan och tillförsikt i 50 år till!

Handarbetsgruppen träffas varannan måndag (ojämna veckor) kl 12-14 på Fyren med Agneta Cederberg som ledare. Följande träffar blir 21.11 och 5.12.

Punktskrift med Leif Nybohm hålls på onsdagar kl 9 på Fyren.

”Till punkt och pricka” – punktskrift för nybörjare – med Maja Renvall-Höglund hålls fredagar kl 13 på Fyren.

I samarbete med Folkhälsan ordnas vid Östanlid på onsdagar gymträning kl 11-12 och vattengymnastik, grupp 1 kl 11.45 och grupp 2 kl 12.30.

Mimosel med Sol-Britt Björkgren hålls varannan torsdag (jämna veckor) kl 13-15 på Fyren. Nästa träff hålls 17.11 och därpå följande 1.12.

Nästa Karaträff hålls 24.11 kl 12.30 på Fyren.

Föreningens Lunchträffar ordnas i regel sista fredagen i månaden. Lunchträffen i november hålls 25.11.

Vi har bokat biljetter till Årets Stora Julkonsert lördagen 3.12 kl 15 på Schaumansalen i Jakobstad. Biljetter med grupprabatt 20 €.

Tidpunkt och plats för julfesten har ändrats till onsdagen 14.12 kl 15 vid Uffes Bar i Purmo. Det blir festligt program, traditionell julmiddag och trevlig samvaro. Pris 30,- €. Vi anlitar färdtjänst och egna bilar. Anmäl.

Välkommen på synrådgivning! Rehab.rådgivare Peter Koskinen finns på Fyren 1.12 kl 10.30-12.30 och svarar på frågor om syn och hjälpmedel. Tfn 050 471 2763 (mån-tors) eller via e-post: peter.koskinen@fss.fi.

Mera info på www.fss.fi/noss, Medlemsbandet, Facebook och ÖT:s minneslista på lördagar eller av Ann-Sofie Grankulla, som tar emot anmälningar på tfn 044 7234 888 eller via e-post: noss@multi.fi. Välkommen med i vår verksamhet! Hälsar NÖSS

SVENSKA SYNSKADADE I MELLERSTA NYLAND

Möteskallelse

Distriktsföreningen Svenska synskadade i mellersta Nyland rf kallar sina medlemmar till stadgeenligt höstmöte lördagen den 19 november kl. 12.00 i Folkhälsans seniorhus på Mannerheimvägen 97, Helsingfors. Välkomna!

Måndagsträff 21 november kl. 13-15 på Parisgränden 2 A 1. Medlem Monica Andersson har lovat hålla frågesport med oss. Kaffe med tilltugg. Meddela senast 15 november om du deltar.

Sista måndagsträffen för i år blir 5 december kl. 13-15 på Parisgränden 2 A 1. Christian Holmqvist bjuder på musik med julstämning. Kaffeservering. Deltagaranmälan tas emot senast 29 november.

Föreningens julfest firas i år, lördagen 17 december kl. 15-18. Adressen är: Bulevarden 9/Bulevardi 9, Helsingfors. Föreningen hyr en festvåning kallad Ekberg Extra, som finns i husets andra våning med paradingång mellan Ekbergs konditori och Ekbergs delikatessaffär på Bulevarden. I trappan finns en hiss som går till våningarna. Själva festlokalen är hinderfri. Middagen består av en tre rätters meny som serveras till borden. Det utlovas musikinslag under festen. Festen är kostnadsfri för medlemmen samt en följeslagare.

Obligatorisk deltagaranmälan samt uppgifter om eventuella specialdieter meddelas senast onsdag 23 november till föreningens kansli.

Välkommen att upptäcka ditt känselsinne på ett lekfullt sätt! Föreningen bjuder kostnadsfritt intresserade medlemmar att delta i en tre gångers kurs i januari 2023. Målsättningen för kursen är att deltagarna skall få träna sitt känselsinne med hjälp av olika taktila material. Det kommer också att ges lite information om punktskrift och hur man kan märka olika vardagsföremål med hjälp av punkter eller andra taktila medel. Kursplatsen är Parisgränden 2 A 1, Helsingfors. Kursträffarna är 17.1, 24.1 och 31.1.2023 mellan kl. 13-15. Alla tre tillfällena har lite olika teman, men bildar en helhet. Det här är ett samarbete mellan Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf, föreningen och punktskriftsinstruktör Eeva-Maija Möttönen. Intresseförfrågningar och deltagaranmälan tas emot inom november 2022.

Aktivitetsgrupperna i Folkhälsans regi ”Styrka och balans” träffas sista gången för i år onsdagen 14 december och ”Vattengymnastiken” fredagen 16 december. Om det sker någon ändring meddelar gruppledarna om saken direkt till deltagarna.

Frågor och anmälningar till distriktssekteraren Astrid Söderlund, som är säkrast anträffbar måndag – onsdag mellan kl. 10-13 tfn 0400 269 553 eller per epost kansliet@ssmn.fi.

VASA SVENSKA SYNSKADADE

Kursen Rörelse-Styrka-Balans, i samarbete med Folkhälsans Förbund, fortsätter på Lyktan på tisdagar kl. 10-11 enligt följande datum: 29.11 och 13.12. Malin Knip är ledare, tfn 044 788 1081. Målet med träningen är att upprätthålla och stärka rörelseförmågan och balansen. Gymnastiken sker sittande så alla som vill kan delta. Välkomna hälsar Malin!

Trivselcafé Aktivt Seniorliv på Lyktan i samarbete med Folkhälsans Förbund ordnas ännu en gång. Terminens sista trivselcafé hålls tisdag 22.11 kl. 13–15.15. Ledare är Carina Blom, 044 788 1026.

Punktskriftskursen fortsätter varje onsdag på Lyktan. Undervisningen sker mellan kl. 10-13.30 med kaffepaus kl. 11.30. Sista gången före julen är onsdag 23.11. Ritva Hagelberg och Börje Kukkonen är ledare och undervisningen är individuell.

Vattengymnastiken i samarbete med Folkhälsans förbund fortsätter varje torsdag i Folkhälsans hus i Smedsby kl. 17-17.45. Kursen fortsätter varje vecka fram till och med torsdag 24.11. Ledare är Kim Snickars, tfn 050 573 0997.

Föreningens julfest ordnas detta år på Restaurang Red&Green i Närpes, lördag 10.12 från kl. 17 och framåt. Välkomstglögg och trerätters middag som serveras till borden. Medverkande med sång, musik och spex av Lasse Eriksson och Sven Söderlund. Traditionellt program med julevangeliet och Petsmotomten. Ta med en namnlös julklapp à 5 €. Julfesten kostar 35€/person och i den summan ingår middag, transport och program. Meddela vid anmälan, som bör vara kansliet tillhanda senast 30.11 före kl. 14, om du vill äta kött eller fisk.

Bussen startar i Oravais vid ST1 kl. 14.20, Kvevlax Sale 14.50, Smedsby Pellas 15.00, Smedsby Piffi och Bölesvackan 15.05, Prisma busshållplats 15.10, Vasa Stadshus 15.15, Solf Service 15.35, Malax Neste 15.45, Norrnäs 16.30.

Kontaktinformation:

Alla anmälningar och förfrågningar görs till verksamhetsledare Febe Mörk på tfn 045 321 3320 (må-to

kl. 9-14) eller per e-post: vasasynskadade@gmail.com.

Du hittar även info om oss på http://www.fss.fi/sv/distriktsforeningar/vasa samt på vår facebooksida: https://www.facebook.com/vasasynskadade. Med jämna mellanrum finns även info på Torgplatsen i Vasabladet, samt i Föreningsspalten både i Vbl och Sydin.

Du kan även kontakta ordförande Kerstin Lillbåsk, tfn 050 369 5997 eller per e-post: kerstinl@tawi.fi

Vår rehabiliteringsrådgivare Ulla-Britt Ingman kan nås på tfn 050 561 2950, måndag-torsdag, eller per e-post: ulla-britt.ingman@fss.fi Ulla-Britt gör även hembesök, så kontakta henne.

Taltidningsstödpersonerna Siv-Britt Häggman (för VBL) tfn 050 341 7293 siv-britt.haggman@agrolink.fi och Tommy Nickull (för SYDIN) tfn 040 506 5580, tommy.nickull@pp.inet.fi. Har du problem med VICTOR READER, kontakta någon av dem så hjälper dom dig!

IT-stöd person för VSS är Tom Lillas, tfn 050 521 7356 eller lillastom@gmail.com.

Rehabiliteringshandledare Birgitta Rinta-Jouppi på Vasa Centralsjukhus nås på tfn 0400 792 428 eller 06 213 2428, birgitta.rinta-jouppi@vshp.fi.

Boccian fortsätter tisdagar kl. 14 på Lyan. Sista datumet är 29.11.

30.11 Frågesport kl. 18 på Lyan.

10.12 Julfest på Villa Smakhus kl. 13. Tomten hälsar alla sina hårt arbetande tomtar välkomna till ett julbord! Smaklig traditionell julmat med julprogram utlovas. Ta gärna med en julgåva, cirkapris 5-7 euro. Alexandra tar emot anmälningar och sista anmälningsdagen är 30.11, samtransport ordnas. Välkomna!

Kökshjälp sökes! Vi söker en person som kan hoppa in i köket främst under månadsmötena men kanske även vid andra större aktiviteter på Lyan, arbetet består av att breda smörgåsar, plocka fram koppar och kärl, koka kaffe och plocka undan i diskmaskin. Du är inte ensam om arbetet, utan har någon med dig i köket. Det är en fördel om du har hygienpasset.

Bocciadragare sökes! Från och med januari 2023 efterlyser vi en dragare för boccian, är du intresserad? Ta då kontakt med Alexandra inom december månad. Vi tar gärna emot även andra förslag/ideer på aktiviteter, kanske just du vill dra en aktivitet?

Alexandra når du må-to kl. 9-14 på 040 7786295, ssvn@brev.fi.

SVENSKA SYNSKADADE I ÖSTNYLAND

Lyssna på Medlemsbandet, tidningen Östnyland under Föreningar och på hemsidan. Där finns alltid de senaste programmen uppdaterade. Verksamhetscentret Kajutan, Ågatan 33 E 1, 06100 Borgå. Catharina tfn 040 968 0351 tisdagar 9-13. E-post: distrikt.kajutan@gmail.com.

FSS rehabiliteringsrådgivare Ann-Catrin tfn 040 511 3345. E-post ann-catrin.tylli@fss.fi.

IT-stöd i Östra Nyland Cristian tfn 050 462 6283. E-post cristian.soderberg@fss.fi.

Ordförande Jonas tfn 040 9644 672. E-post jonas07880@gmail.com.

ÅLANDS SYNSKADADE

Ålands Synskadade kallar till höstmöte onsdagen den 23 november klockan 18.00 på Verksamhetscentret Ankaret. På agendan finns stadgeenliga ärenden.

De uppskattade och kravlösa dator- och telefonträffarna på Ankaret fortsätter varje månad. IT- stödet Niels hälsar att det är kul om så många som möjligt kommer på dessa "nybörjarträffar". Målsättningen är att träffarna ska vara kravlösa och till för att umgås, bli inspirerade och lära av varandra. Kul om det kommer nya deltagare. Håll öronen öppna angående datum för nästa träff. De som har kommit längre kan boka in enskilt eller i en mindre grupp med honom utöver dessa träffar.

Måndagen den 28 november klockan 11 - 16 i Alandica kultur & kongress hålls Ålands Funktionsrättsdag med temat – Vad innebär tillgänglighet och hur tillgängliga är vi egentligen? Fri Sopplunch (anmäl senast 21.11). Fritt inträde. Kom och gå under dagen – Välkomna! Fullständigt program hittar du på Handicampens hemsida, handicampen.ax. Axplock ur programmet: Paula Tilli, uppskattad författare, föreläsare och bloggare, talar om tillgänglighet. Susanna Laurin, forsknings- och innovationschef FUNKA, talar om Tillgänglighet – det enda alternativet. Paneldiskussion – Hur kan Åland förverkliga ett liknande projekt? Dagen avslutas med att årets vinnare av Bemötandepriset 2022 avslöjas och premieras. Prisutdelare Johanna Dahlgren som vann Årets Bemötandepris 2018.

2023 är det val på Åland 2023. Både riksdagsval, lagtings- och kommunalval. Vilka frågor är viktiga för dig? Vad vill du att åländska politiker ska jobba för? För att ta reda på det bjuder Handikappförbundet och alla medlemsföreningar gemensamt in föreningsmedlemmarna till en träff där vi dricker glögg och diskuterar vilka stora och viktiga frågor som vi tillsammans ska driva i vårt påverkansarbete inför valen nästa år. Välkommen till HandiCampen på Skarpansvägen 30 för att diskutera. Två tillfällen, torsdagen den 8.12 klockan 18 – 20 och måndagen den 12.12 klockan 14–16. Ingen förhandsanmälan behövs. Har du inte möjlighet att komma på dessa tillfällen, ta gärna kontakt med kansliet och berätta dina åsikter.

Synhabiliteringen vid ÅHS finns nu i nya lokaler i C-huset (tidigare Gullåsen). Gå genom huvudingången och ta till höger mot Paramedicins reception. Anmälan till besöket sker i receptionen. Besöket och annan kontakt med synhabiliteringen bokas via Ögonmottagningens telefontid, vardagar mellan klockan 8-9 på telefon 018 535 277. Besöken hos synhabiliteringen är fortsättningsvis avgiftsfria. Målsättningen med flytten är att öka samarbetet med övriga hjälpmedelscentralerna, ergo-, och talterapin. Tanken är också att underlätta utlåning och returnering av hjälpmedel.

Vi vill påminna om att det finns möjlighet att ansöka om bidrag till telefon, läsplatta eller dator via föreningen. Vi har även utrustning så som ipad och smarta högtalare att låna ut att testa innan du köper! Tveka inte att ta kontakt med föreningen så berättar vi mer!

Kontaktinformation 2022:
Verksamhetsledare:
Charlotta Solax, arbetar måndag till torsdag.
Mobil: 0457 343 8950
e-post: kansli@syn.ax.
IT-stöd (och taltidning):
Niels Forss, arbetar halvtid.
Mobil: 040 680 0950,
e-post: it@syn.ax.

Sök bidrag från stiftelsen Robert Åke Lindroos

Stiftelsen Robert Åke Lindroos utdelar stipendier till svenskspråkiga personer med synnedsättning för utbildning, fortbildning och studier.

Ansökningstiden är fortlöpande.

Till en fritt formulerad ansökan bör bifogas information om utbildning (inklusive kostnadsberäkning) eller bevis på studier, t.ex. studieregisterutdrag. Erhållet bidrag ska redovisas.

Har du frågor? Kontakta då verksamhetsledare Matthias Jakobsson på 044 0808 004 eller e-post matthias.jakobsson@fss.fi.

Skicka in din ansökan per post eller e-post. Adress: Matthias Jakobsson, Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf, Parisgränden 2 A 1, 00560 Helsingfors, e-post: matthias.jakobsson@fss.fi.

FSS